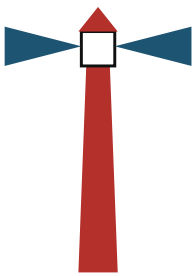
WARIES MISDAADREEKS · Nº 158

Laatste Wacht in Den Helder

De zaak van de verongelukte loods

SPEURBOEK · LOS DE ZAAK ZELF OP

Inhoud

Zo werkt dit boek 4

DEEL 1 · DE WACHT DIE NIET TERUGKWAM

1. Een gewone storm 7
Mededeling van de politie 9
Opa's logboek 10
De Helderse Kustbode 12
2. Mensen in het zwart 13
Het interview 15
Twee brieven van Kalf 17
Mama's lijstje 18
3. Twaalf 19

DEEL 2 · DE ROUTE

Station 1: Willemsoord 21
Station 2: Marinemuseum 25
Station 3: de dijk 30
Station 4: de Lange Jaap 33
De wachter 36

DEEL 3 · LOSSE EINDJES

Bewijsstukken van de laatste dagen 39
Aan de lezer 43
Werkbladen en antwoordformulier 44
Hints 49
Oplossingen 52
Nawoord 60

VOOR JE BEGINT

Zo werkt dit boek

Dit is geen gewoon verhaal. Het is een **speurboek**. Je leest wat Noor Brouwer (12) vertelt, en je bekijkt alles wat zij en haar moeder verzamelden: het logboek van opa, brieven, een krantenbericht, een nieuwsbrief, bonnetjes en aantekeningen. Ergens in die stapel zit de waarheid over de nacht waarin opa Jelle van de dijk viel.

TWEE DINGEN TEGELIJK

De speurtocht. Opa heeft een speurtocht voor Noor gemaakt, langs echte plekken in Den Helder. Op elk van de vier stations los je een puzzel op die één cijfer oplevert. Samen vormen ze de code van een kistje. Op het laatste station vind je ook een wachtwoord.

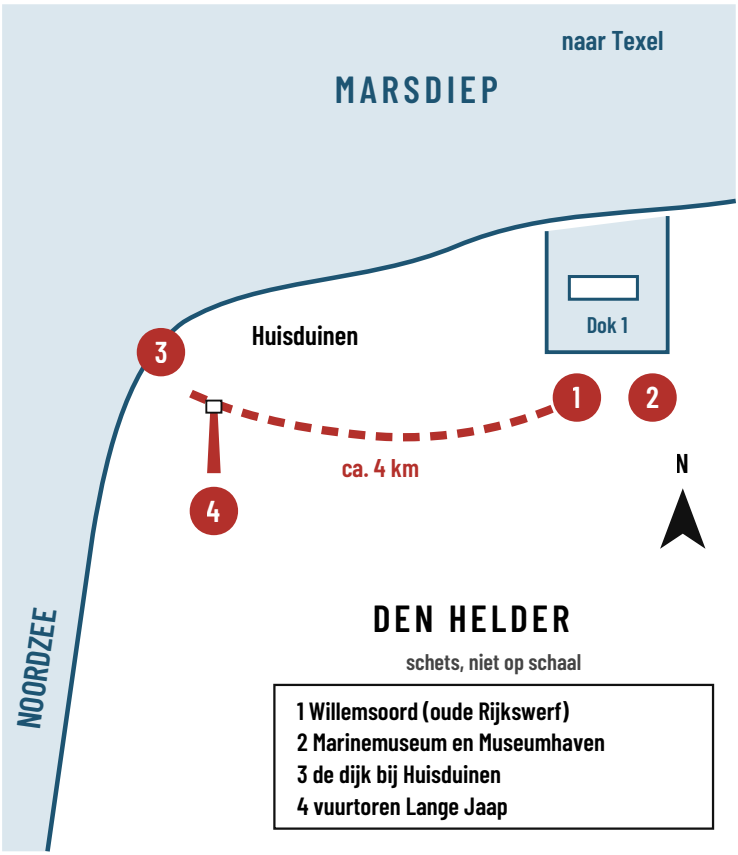
De zaak. Iedereen zegt dat opa's val een ongeluk was. Maar waarom liep een oude loods, die de dijk beter kende dan wie ook, midden in de nacht in de storm naar buiten? Achterin vind je de vragen die je moet beantwoorden (p. 43).

ECHT LOPEN OF THUIS SPELEN

Je kunt de route echt lopen of fietsen: van Willemsoord en het Marinemuseum naar Huisduinen en de Lange Jaap is het ongeveer vier kilometer. Bij elke puzzel staat een vak **Ter plekke** (iets om te zoeken of te doen) en een vak **Thuis**. In het thuisvak staat alles wat je nodig hebt, dus je kunt het hele boek ook op de bank oplossen.

DE ROUTE

Opa's kaart

Station 1 en 2 liggen vlak bij elkaar. Tussen 2 en 3 kun je lopen (ongeveer een uur), fietsen of de bus nemen. Station 4 doe je pas als het donker wordt.

DEEL 1 · DE WACHT DIE NIET TERUGKWAM

1. Een gewone storm

Mijn opa heette Jelle Brouwer en hij was loods. Dat is iemand die op zee aan boord klimt van grote schepen en ze veilig de haven in loodst, omdat hij elke zandbank en elke stroming kent. Opa deed dat bijna veertig jaar, hier bij Den Helder, in het Marsdiep. Hij klom bij nacht en ontij langs touwladders tegen scheepswanden op, zo hoog als een flat. 'Niet naar beneden kijken, Noortje,' zei hij altijd. 'Naar boven. Daar staat de kapitein met de koffie.'

Toen hij met pensioen ging, kocht hij een smal huis aan de Kaapweg in Huisduinen. Boven had hij een kamertje met een raam dat uitkeek op de dijk, de zee en de Lange Jaap, de rode vuurtoren. Hij noemde het zijn kijkkamer. Daar stond zijn oude zeekist, zijn kaartenkast en een stoel met een kussen dat precies de vorm van opa had.

Elke avond om half twaalf hield opa daar zijn *laatste wacht*. Zo noemde hij dat. Hij keek een halfuur naar buiten, met zijn verrekijker en zijn logboek op schoot. Hij schreef op hoe hard het waaide, welke schepen er voeren en of de Lange Jaap 'goed telde'. Dat laatste was een grapje van hem. De Lange Jaap geeft steeds vier flitsen achter elkaar en dan is het even donker. 'Vier, en stil,' zei opa dan. 'Vier, en stil. Zolang hij zo telt, is de wereld in orde.'

Als Siem en ik bij opa logeerden, mochten we meekijken. Siem viel altijd na vijf minuten in slaap. Ik niet. Ik telde mee.

Op zaterdag 22 november ging even na half acht 's ochtends de telefoon. Ik hoorde mama in de gang. Eerst zei ze 'ja', en toen niets meer, heel lang. Toen ze de keuken

POLITIE · WIJKPOST HELDERSE KUST

Aan	Mevrouw M. Brouwer
Datum	maandag 24 november 2025
Onderwerp	Overlijden J. Brouwer (79)
Behandeld door	brigadier A. Verwer

Geachte mevrouw Brouwer,

Zoals afgesproken laten wij u weten wat wij hebben vastgesteld. Wij leven met u mee.

Op zaterdag 22 november 2025 om 07.10 uur werd uw vader gevonden door zijn buurvrouw, mevrouw H. Vlaming, op de basaltglooiing aan de zeezijde van de dijk, ter hoogte van de trap bij de groene bank. Naast hem lag een brandende lantaarn.

De schouwarts heeft vastgesteld dat uw vader is overleden door de gevolgen van een val. Het tijdstip van overlijden ligt naar schatting tussen 23.45 uur en 01.00 uur. Er zijn geen aanwijzingen dat een ander persoon bij de val betrokken was.

In de binnenzak van zijn jas vonden wij een logboek. De laatste aantekening, van 23.41 uur, gaat over een licht bij de dijktrap dat uw vader vanuit zijn huis zag. Wij gaan ervan uit dat hij is gaan kijken en op de natte stenen is uitgegleden. Die nacht is bij ons en bij de Kustwacht geen melding binnengekomen van personen of vaartuigen in nood. Het licht was vermoedelijk van een wandelaar, een fietser op de dijk of een weerspiegeling. Het logboek brengen wij binnenkort persoonlijk terug.

De voordeur van de woning was dicht, maar niet op slot. De huissleutels zaten in de jaszak van uw vader. In de woning zijn wij niet geweest.

Met vriendelijke groet,
A. Verwer, brigadier

AFGEHANDELD · ONGEVAL

GEVONDEN IN OPA'S BINNENZAK

Het logboek

Het logboek van opa is een dik schrift met een blauwe kaft. Voorin staan jaren aan aantekeningen. Dit zijn de laatste bladzijden, precies zoals hij ze schreef. In de tweede kolom staat de wind: richting en kracht (W 4 is westenwind, windkracht 4).

LOGBOEK J. BROUWER · KAAPWEG 7 · DEEL 31

TIJD	WIND	AANTEKENING
zaterdag 11 oktober		
16.15	W 4	*Dennis van de Loodsenkring geweest, met zijn opnameapparaatje. Twee uur gekletst. Aardige knul, schrijft alles op. Heb hem de sextant laten zien.*
23.30	NW 5	*Laatste wacht. Twee containerschepen naar binnen. Lange Jaap telt goed: vier, stil.*
zaterdag 18 oktober		
23.05	ZW 6	*Thuis van de Kampanje (mooie voorstelling). Achterdeur stond open. Zelf vergeten? Nee. Ik vergeet nooit een deur.*
zondag 19 oktober		
11.00	ZW 4	*Sextant van boord. Ligt nu in veilige haven, bij een goede wachter. Niemand hoeft te weten waar.*
23.30	Z 3	*Begonnen aan iets voor Noor. Achterin dit boek. Niet spieken, Noortje!*

DE HELDERSE KUSTBODE · DI 25 NOVEMBER 2025

Oud-loods (79) verongelukt op dijk bij Huisduinen

HUISDUINEN – Een 79-jarige man uit Huisduinen is in de nacht van vrijdag op zaterdag om het leven gekomen na een val op de dijk. Het gaat om Jelle B., die bijna veertig jaar als loods op het Marsdiep werkte. Een buurvrouw vond hem zaterdagochtend vroeg op de stenen aan de zeekant.

Volgens de politie is er geen sprake van een misdrijf. ‘Alles wijst op een tragisch ongeval,’ aldus een woordvoerder. ‘Het was die nacht stormachtig en de stenen waren glad. De man is vermoedelijk naar buiten gegaan om naar een lichtje te kijken.’

De buurvrouw, die anoniem wil blijven, is nog zichtbaar aangedaan. ‘Ik heb die nacht niets gemerkt. Ik lag allang te slapen,’ vertelt ze. ‘Jelle was de beste buurman die je je kunt wensen. Hij keek altijd naar buiten. Altijd.’

Een oud-collega, Kees O. (81), noemt hem ‘koppig als een boei’. ‘Als Jelle een lichtje zag, ging hij kijken. Dat deed hij al op de loodsboot. Je kon hem niet tegenhouden. Eigen schuld, zou ik bijna zeggen, maar dat zeg ik niet.’

Ook de Helderse Loodsenkring, een vereniging van oud-loodsen en liefhebbers, reageert geschokt. ‘Jelle was een van onze verhalenvertellers,’ zegt Dennis Schoorl, die aan een boek over de vereniging werkt. ‘Ik heb hem in oktober nog uren geïnterviewd. Die verhalen zijn nu nog kostbaarder.’

De uitvaart is vrijdag in Den Helder.

HELDERSE LOODSENKRING · PROJECT STEMMEN VAN DE KUST

Interview	nr. 7: Jelle Brouwer (79), oud-loods
Datum	zaterdag 11 oktober 2025, 14.00-16.10 uur, Kaapweg 7, Huisduinen
Interviewer	Dennis Schoorl (DS). JB = Jelle Brouwer. […] = weggelaten

DS: Hoe bent u loods geworden?

JB: Mijn vader was loods, mijn opa was loods. Bij ons aan tafel ging het over stroming en zandbanken, niet over voetbal. In 1972 ben ik begonnen. Je vaart met de loodsboot naar buiten, en dan moet je over. Van het bootje naar de ladder aan de scheepswand. De boot gaat op, de boot gaat neer, en op het goede moment stap je. Eén keer te laat en je bent nat. Of erger.

DS: U woont nu met uitzicht op de Lange Jaap.

JB: Mijn oude vriend. Rood gietijzer, drieënzestig meter. Vier flitsen, dan donker, en dat elke twintig seconden. Ik heb er veertig jaar op gevaren. Elke avond om half twaalf zit ik boven en hou ik mijn laatste wacht. Gewoon kijken. Wind opschrijven, schepen opschrijven. Mijn dochter vindt het een tic. Mijn kleindochter telt mee.

DS: En als u dan iets ziet?

JB: Als ik een noodsein zie, ga ik. Altijd. Dan denk ik niet na. Zo ben ik opgevoed op de loodsboot: wie roept, die help je, en eerst help je en dan pas vraag je waarom. Dat weet iedereen hier van mij. […]

Kalf Scheepsantiek · KEIZERSTRAAT · DEN HELDER

Den Helder, maandag 16 juni 2025

Geachte heer Brouwer,

Hartelijk dank voor de ontvangst afgelopen zaterdag 14 juni. Zoals beloofd mijn bevindingen over de sextant die u mij in uw woonkamer op tafel liet zien. Messing, met ivoren handgreep, gesigneerd ‘Amsterdam 1798’, in uitstekende staat. De waarde in de handel schat ik op 18.000 tot 22.000 euro.

Mocht u ooit overwegen afstand te doen van dit bijzondere stuk, dan ben ik graag uw tussenpersoon. Ik werk met verzamelaars in binnen- en buitenland.

Met vriendelijke groet,
R. Kalf

Kalf Scheepsantiek · KEIZERSTRAAT · DEN HELDER

Den Helder, maandag 3 november 2025

Beste Jelle,

Ik weet dat je op de open dag nee zei, maar ik moet het toch nog één keer voorleggen. Mijn cliënt in het buitenland biedt nu 20.000 euro, contant, zonder lastige vragen over papieren of herkomst. Zo’n kans komt niet terug. Denk ook aan je kinderen.

Ik kom binnenkort nog eens langs om het rustig te bespreken.

Hartelijke groet,
Ruud